

**Установа адукацыі
“Міжнародны дзяржаўны экалагічны ўніверсітэт імя А.Дз. Сахарова”**

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбнай рабоце
МДЭУ ім. А.Д. Сахарова
А.І. Родзькін
08.09.2014
(дата зацвяржэння)
Рэгістрацыйны № УД-361-14 /р.

ГІСТОРЫЯ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасцяў:

- 1-40 05 01-06 – Інфармацыйныя сістэмы і тэхналогіі (у экалогіі)
- 1-40 05 01-07 – Інфармацыйныя сістэмы і тэхналогіі (у ахове здароўя)
- 1-33 01 07 – Прыродаахоўная дзейнасць
- 1-43 01 06 – Энэргаэфектыўныя тэхналогіі і энэргетычны менеджмент
- 1-100 01 01 – Ядзерная і радыяцыйная бяспека
- 1-31 04 05 – Медыцынская фізіка
- 1-33 01 01 – Біяэкалогія
- 1-80 02 01 – Медыка-біялагічная справа
- 1-33 01 05 – Медыцынская экалогія

Факультэт: маніторынгу навакольнага асяроддзя

Кафедра: філасофіі, сацыялогіі і эканомікі

Курс: I (ФМНА), I (ФЭМ), I (ФЗН)

Семестр: I (ФМНА), I (ФЭМ), I (ФЗН)

Лекцыі: 18 (ФМНА, ФЭМ), 4 (ФЗН)

Семінарскія заняткі: 16 (ФМНА, ФЭМ)   Залік: I (ФМНА), I (ФЭМ),
4 (ФЗН)   I (ФЗН)

Аўдыторных гадзінаў

па вучэбнай дысцыпліне: 34 (ФМНА, ФЭМ) Форма навучання: вочная
8 (ФЗН),   (ФМНА, ФЭМ),
завочная (ФЗН)

Усяго гадзінаў

па вучэбнай дысцыпліне: 72

Склаў: С.П. Емяльянаў, старэйшы выкладчык

2014 г.

Вучэбная праграма складзена на падставе тыпавой вучэбнай праграмы па абавязковым модулі для ўстаноў вышэйшай адукацыі “Гісторыя”, зацверджанай Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 30.06.2014, рэг. № ТД-СГ.023/тып.

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння кафедрай філасофіі, сацыялогіі і эканомікі Установы адукацыі “Міжнародны дзяржаўны экалагічны ўніверсітэт ім. А.Дз. Сахарава”

_____ (дата, нумар пратаколу)

Загадчык кафедры

_____ Н.Д. Лепская

Адобрана і рэкамендавана да зацвярджэння Саветам факультэта маніторынгу навакольнага асяроддзя Установы адукацыі “Міжнародны дзяржаўны экалагічны ўніверсітэт ім. А.Дз. Сахарава”

_____ (дата, нумар пратаколу)

Старшыня

_____ В.У. Жураўкоў

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма “Гісторыя” прызначана для рэалізацыі на першай ступені вышэйшай адукацыі ў рамках модулю сацыяльна-гуманітарных дысцыплінаў.

Дадзеная праграма скіравана на авалоданне студэнтамі асноўнымі тэарэтычнымі дасягненнямі гістарычнай навукі, апрацоўку, асэнсаванне і сістэматызацыю навучальнай інфармацыі, набыццё практыкаарыентаваных уменняў. Вызначальнымі асаблівасцямі дадзенай праграмы з’яўляюцца: выкарыстанне кампетэнтнаснага падыходу ў навучанні, значная роля самастойнай працы студэнтаў, магчымасць выкарыстання сучасных інавацыйных тэхналогіяў.

Месца вучэбнай дысцыпліны “Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі” ў сістэме сацыяльна-гуманітарных ведаў вызначаецца тым, што прадметам яе вывучэння з’яўляюцца найбольш важныя пытанні дзяржаўна-палітычнага, сацыяльна-эканамічнага, канфесійнага, культурнага і духоўнага развіцця беларускага народа ў кантэксце рэгіянальнай і цывілізацыйнай (агульнаеўрапейскай) гісторыі.

Актуальнасць вывучэння гісторыі Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі абумоўлена неабходнасцю выпрацоўкі аб’ектыўнага навуковага погляду на гісторыю беларускага народа, генезіс якога адбываўся на фоне ўзаемадзеяння разнастайных сацыяльна-эканамічных, этнакультурных, геапалітычных і культурна-цывілізацыйных фактараў. Разуменне студэнтамі гэтых асаблівасцяў з’яўляецца неабходнай умовай не толькі для парыхтоўкі спецыяліста-прафесіянала, але і выхавання якасцяў асобы, што адрозніваюць грамадзяніна і патрыёта.

Дысцыпліна цесна звязана з шэрагам іншых курсаў сацыяльна-гуманітарнага профілю, а менавіта: інтэграванымі модулямі “Паліталогія”, “Сацыялогія”, “Філасофія”, спецыяльным модулем “Гісторыя славянскіх народаў” і інш.

Пры стварэнні праграмы ўлічваўся аб’ём ведаў, атрыманых студэнтамі ў рамках курсу сярэдняй школы, змест праграмы складзены і структураваны на аснове праблемна-храналагічнага падыходу.

Праграма распрацавана ў адпаведнасці з наступнымі нарматыўнымі і метадычнымі дакументамі:

- Канцэпцыя аптымізацыі зместу, структуры і аб’ёму сацыяльна-гуманітарных дысцыплін ва ўстановах вышэйшай адукацыі (зацверджана Загадам Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 22.03.2012 № 194);
- Парадак распрацоўкі і зацвярджэння вучэбных праграм і праграм практык (зацверджаны Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 27.05.2013г. №405);

- Гісторыя. Тыповая вучэбная праграма па абавязковым модулі для ўстаноў вышэйшай адукацыі / пад рэд. У.С. Кошалева. – Мінск, 2014.

Асноўныя патрабаванні да засваення вучэбнай дысцыпліны заснаваны на мэтах сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі студэнтаў ва ўстановах вышэйшай адукацыі вызначаных ў адукацыйным стандарце “Вышэйшая адукацыя. Першая ступень. Цыкл сацыяльна-гуманітарных дысцыплін”. У іх якасці выступаюць фармаванне і развіццё сацыяльна-асабовых кампетэнцыяў, заснаваных на гуманітарных ведах, эмацыйна-каштоўнасным і сацыяльна-творчым вопыце, якія забяспечваюць рашэнне і выкананне грамадзянскіх, сацыяльна-прафесійных, асабовых задачаў і функцыяў.

Агульныя патрабаванні да фармавання сацыяльна-асабовых кампетэнцыяў выпускніка вызначаюцца наступнымі прынцыпамі:

- гуманізацыі як прыярытэтнага прынцыпа адукацыі, што забяспечвае асабова-арыентаваны характар адукацыйнага працэсу і творчую самарэалізацыю выпускніка;
- фундаменталізацыі, што садзейнічае арыентацыі зместу дысцыплін сацыяльна-гуманітарнага цыкла на выяўленне сутнасных асноў і сувязяў паміж разнастайнымі працэсамі навакольнага свету, прыродазнаўчымі і гуманітарнымі ведамі;
- кампетэнтнаснага падыходу, што вызначае сістэму патрабаванняў да арганізацыі адукацыйнага працэсу, накіраваных на павышэнне ролі самастойнай працы студэнтаў, які мадэлюе сацыяльна-прафесійныя праблемы і шляхі іх вырашэння, што забяспечвае фармаванне ў выпускнікоў здольнасці дзейнічаць у зменлівых жыццёвых абставінах;
- сацыяльна-асабовай падрыхтоўкі, што забяспечвае фармаванне ў студэнтаў сацыяльна-асабовай кампетэнтнасці, заснаванай на адзінстве набытых гуманітарных ведаў і ўменняў, эмацыйна-каштоўнасных адносінаў і сацыяльна-творчага вопыту з улікам інтарэсаў, патрэбаў і магчымасцяў навучэнцаў;
- міждысцыплінарнасці і інтэгратыўнасці сацыяльна-гуманітарнай адукацыі, рэалізацыя якога забяспечвае цэласнасць вывучэння гуманітарных ведаў і яго ўзаемасувязь з сацыяльным кантэкстам будучай прафесійнай дзейнасці выпускніка.

У адпаведнасці з вышэйазначанымі мэтамі і прынцыпамі сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі выпускнік установы вышэйшай адукацыі пры падрыхтоўцы па адукацыйнай праграме першай ступені павінен набыць наступныя сацыяльна-асабовыя кампетэнцыі (САК):

САК-1. Валодаць якасцямі грамадзянскасці.

САК-2. Быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння.

САК-3. Валодаць здольнасцю да міжасабовых камунікацый.

САК-4. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі (крытычнае мысленне).

САК-5. Умець працаваць у камандзе.

У працэсе сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі выпускнік установы вышэйшай адукацыі павінен развіць наступныя акадэмічныя кампетэнцыі (АК):

АК-1. Валодаць і ўжываць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задачаў.

АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам.

АК-3. Валодаць даследчымі навыкамі.

АК-4. Умець працаваць самастойна.

АК-5. Быць здольным інтэграваць новыя ідэі (крэатыўнасць).

АК-6. Валодаць міждысцыплінарным падыходам пры вырашэнні праблем.

АК-7. Умець вучыцца, павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.

Задача вывучэння вучэбнай дысцыпліны "Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі" ва ўстановах вышэйшай адукацыі заключаецца ў набыцці студэнтамі практычных навыкаў аналізу гістарычных фактаў і падзеяў, што забяспечвае фармаванне сацыяльна-асабовых кампетэнцыяў студэнта, заснаваных на сістэме каштоўнасцяў, якая сфармавалася ў працэсе гістарычнага развіцця беларускага народа і эвалюцыі яго дзяржаўнасці, што з'яўляецца тэарэтыка-метадалагічнай асновай, неабходнай для якаснай сацыяльна-прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў.

У адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту выпускнік павінен ведаць:

- асабліваасці фармацыйнага і цывілізацыйнага падыходаў да вывучэння гісторыі Беларусі ў кантэксце еўрапейскай гісторыі;
- гістарычныя этапы складвання беларускага этнасу;
- розныя формы дзяржаўных утварэнняў на тэрыторыі Беларусі; станаўленне беларускай дзяржаўнасці і ўмацаванне яе суверэнітэту ў XX - пачатку XXI ст;
- савецкі варыянт мадэрнізацыі і цывілізацыйнага развіцця беларускага грамадства;
- месца і ролю беларускіх земляў у геапалітычных працэсах ў асобныя гістарычныя перыяды, уклад беларускага народа ў перамогу над фашызмам, значэнне і месца суверэннай Рэспублікі Беларусь у сучасным свеце;
- дасягненні беларускага народа ў развіцці матэрыяльнай і духоўнай культуры;
- умець:
- выкарыстоўваць фармацыйны і цывілізацыйны падыходы да вывучэння асабліваасцяў гістарычнага развіцця беларускага народа;
- характарызаваць умовы і вынікі складвання беларускага этнасу ў асобныя гістарычныя перыяды;
- тлумачыць уплыў розных культурна-цывілізацыйных фактараў на гістарычнае развіццё беларускіх зямель;

- ажыццяўляць параўнальны аналіз рэформ і рэвалюцый у працэсе мадэрнізацыі беларускага грамадства, ацэньваць вынікі функцыянавання савецкай грамадска-палітычнай сістэмы ў БССР. вызначаць сутнасныя характарыстыкі беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця;
- ацэньваць значэнне Перамогі савецкага народу ў Вялікай Айчыннай вайне, характарызаваць уклад беларускага народа ў барацьбу супраць фашызма;
- аналізаваць працэс складвання беларускай дзяржаўнасці, афармлення і замацоўвання суверэнітэту Рэспублікі Беларусь;
- характарызаваць геапалітычнае становішча беларускіх зямель у асобныя гістарычныя перыяды, аналізаваць месца і ролю суверэннай Рэспублікі Беларусь у сучасным свеце, ва ўмовах інтэграцыі і глабалізацыі.

Для рэалізацыі мэтаў, азначаных вышэй, лічыцца неабходным вырашэнне наступных задач:

- фармаванне ў студэнтаў ведаў і ўменняў аналізу заканамернасцяў і асаблівасцяў дзяржаўна-палітычнага, сацыяльна-эканамічнага, канфесійнага, культурнага, духоўнага развіцця беларускага народа з улікам цывілізацыйных характарыстыкаў і выхавання на гэтай аснове пачуцця адказнасці за лёс краіны;
- засваенне студэнтамі сістэмы матэрыяльных, культурных і духоўных каштоўнасцяў, якія былі створаны ў працэсе гістарычнага развіцця беларускага народа і развіццё на гэтай аснове здольнасці да самарэалізацыі ва ўмовах сучаснай сацыякультурнай сітуацыі;
- гатоўнасць выпускніка вышэйшай школы як грамадзяніна Рэспублікі Беларусь у аб'ёме сваіх кампетэнцый, сфармаваных у выніку ўсвядомленага засваення і выкарыстання вучэбнай гістарычнай інфармацыі, садзейнічаць далейшаму развіццю сваёй краіны.

Навучальны матэрыял у праграме структураваны паволе зместу па раздзелах і тэмах. Агулам, на вывучэнне дысцыпліны вылучаецца 72 гадзіны, у тым ліку для вочнага аддзялення – 34 аўдыторныя гадзіны і 38 гадзінаў самастойнай працы, для завочнага аддзялення – 8 аўдыторных гадзінаў і 64 гадзіны самастойнай працы.

ЗМЕСТ НАВУЧАЛЬНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. УВОДЗІНЫ Ё ДЫСЦЫПЛІНУ "ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ Ё КАНТЭКСЦЕ ЕЎРАПЕЙСКАЙ ЦЫВІЛІЗАЦЫИ"

Метадалагічныя асновы вывучэння гісторыі. Перыядызацыя сусветнай гісторыі і гісторыі Беларусі. Фармацыйны і цывілізацыйны падыходы да вывучэння гісторыі. Цывілізацыя як стадыя развіцця грамадства і як лакальны культурна-гістарычны тып. Прадмет вывучэння гісторыі Беларусі ё кантэксце цывілізацыйнага развіцця рэгіянальнай і еўрапейскай гісторыі. Гістарыяграфічныя школы. Крыніцы вывучэння гісторыі Беларусі.

Р а з д з е л I

ФАРМАВАННЕ БЕЛАРУСКАГА ЭТНАСУ І ДЗЯРЖАЎНЫЯ ЁТВАРЭННІ НА БЕЛАРСКІХ ЗЕМЛЯХ

Тэма 2. Гістарычныя этапы фармавання беларускага этнасу

Найстаражытнае насельніцтва на тэрыторыі беларускіх земляў. Пачатак рассялення славянаў (VI ст.) і славянізацыя балтаў. Праблема Старажытнарускай народнасці.

Паходжанне назвы "Белая Русь" (Беларусь). Эканамічныя і палітычныя фактары фармавання беларускага этнасу ё XIV - XVIII стст. Усходнеславянскі этнакультурны падмурак Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойскага (ВКЛР). Роля праваслаўя, каталіцтва і ўніяцтва ё кансалідацыі беларускага этнасу. Этнічная самасвядомасць і менталітэт беларусаў. Трансфармацыя ідэнтычнасці і саманазвы беларускага этнасу. Духоўнае жыццё беларускіх земляў у IX - XVIII стст.

Далейшае развіццё беларускага этнасу ва ўмовах складвання рынкавых адносінаў у XIX ст. Нацыянальная самасвядомасць беларусаў. Зараджэнне і развіццё беларусазнаўства. Тэорыя "заходнерусізму". Ідэі беларускага нацыянальнага адраджэння ё пачатку XX ст.

Тэма 3. Дзяржаўныя ётварэнні на беларускіх землях у IX-XVIII стст.

Еўропа ё сярэднявеччы. Станаўленне ранніх патэстарных утварэнняў на беларускіх землях. Старажытная (Кіеўская) Русь. Полацкае і Тураўскае княствы і іх узаемаадносіны з Кіевым і Ноўгарадам. Удзельная раздробленасць. Стварэнне Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойскага. Роля заходнерускіх земляў у працэсе дзяржаўнага будаўніцтва

ВКЛР. Асаблівасці фармавання дзяржаўнага і сацыяльна-эканамічнага ладу на беларускіх землях ВКЛР.

Асноўныя тэндэнцыі развіцця сусветнай гісторыі ў Новы час. Эпоха Адраджэння, Рэфармацыя, Асветніцтва. Развіцце капіталізму. Першыя буржуазныя рэвалюцыі ў Заходняй Еўропе.

Беларускія землі пасля Люблінскай уніі. Уваходжанне ВКЛР у склад Рэчы Паспалітай Абодвух народаў. Войны XVII - XVIII стст. і іх наступствы для беларускіх земляў. Узмацненне феадальнай анархіі. Паглыбленне крызісу і тры падзелы Рэчы Паспалітай паміж Аўстрыяй, Прусіяй і Расіяй. Уключэнне беларускіх земляў у склад Расійскай імперыі.

Тэма 4. Становішча беларускіх земляў у складзе Расійскай дзяржавы (канец XVIII ст. - кастрычнік 1917 г.)

Значэнне ўключэння Беларусі ў склад Расійскай імперыі ва ўмовах фарміравання індустрыяльнага грамадства. Асноўныя напрамкі палітыкі самадзяржаўя ў Беларусі. Беларускія землі ў перыяд расійска-французскай вайны 1812 г. Паўстанне 1830-1831 гг. і яго наступствы.

Расійскі шлях палітычнай і эканамічнай мадэрнізацыі. Адмена прыгоннага права. Рэформы 60-70-х гг. XIX ст. і асаблівасці іх здзяйснення на Беларусі. Спецыфіка прамысловага перавароту ў Беларусі Месца эканамікі Беларусі ва ўсерасійскім рынку. Змены ў сацыяльнай структуры насельніцтва.

Грамадска-палітычныя рухі і аб'яднанні ў Беларусі. Паўстанне 1863-1864 гг. яго уплыў на палітыку ўладаў у Беларусі і грамадска-палітычную думку. Ідэалогія лібералізму, народніцкія і сацыял-дэмакратычныя плыні. Узнікненне агульнарасійскіх і беларускіх партыяў. Рэвалюцыя 1905-1907 гг. і пачатак расійскага парламентарызму. Сталыпінская афарная рэформа і асаблівасці яе здзяйснення ў Беларусі. Першая сусветная вайна і яе наступствы для Беларусі.

Лютаўская рэвалюцыя і фармаванне новых уладаў. Стратэгія і тактыка палітычных партыяў у адносінах да ўлады, праблемы выбару шляхоў далейшага грамадскага развіцця. Абвастрэнне сацыяльна-эканамічнага, палітычнага крызісу ў Расіі і расстаноўка палітычных сіл на Заходнім фронце і ў Беларусі восенню 1917 г. Перамога Кастрычніцкага перавароту ў Петраградзе і ў Беларусі.

Р а з д з е л І І

СТАНАЎЛЕННЕ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ І ЎМАЦАВАННЕ ЯЕ СУВЕРЭНІТЭТУ Ў XX - ПАЧАТКУ XXI СТСТ.

Тэма 5. Савецкая грамадска-палітычная сістэма ў Беларусі (кастрычнік 1917 - чэрвень 1941 гг.)

Роля Кастрычніцкага перавароту ў гістарычным лёсе беларускага народа. Устанаўленне савецкай улады ў Беларусі. Першыя рэвалюцыйныя пераўтварэнні. Барацьба супраць германскіх акупантаў.

Праблемы фармавання беларускай дзяржаўнасці на нацыянальна-дэмакратычнай і рэвалюцыйна-класавай асновах. Абвяшчэнне Беларускай Народнай Рэспублікі - спроба зацвярджэння беларускай дзяржаўнасці на заходніх парламенцкіх прынцыпах. Утварэнне беларускай дзяржаўнасці на савецкай аснове. Савецка-польская вайна. Роля і месца БССР у складзе СССР.

Савецкая мадэль мадэрнізацыі грамадства. Усталяванне савецкай аднапартыйнай грамадска-палітычнай сістэмы ў БССР. Сканцэнтраванне функцыяў заканадаўчай, выканаўчай і судовай улады ў руках дзяржаўна-партыйнага апарата. Дэфармацыі ў грамадска-палітычным жыцці БССР. Палітычныя рэпрэсіі 30-х гг. XX ст. Праблема вызначэння грамадска-палітычнага ладу ў СССР.

Шляхі і метады будаўніцтва індустрыяльнага грамадства ў савецкай Беларусі (асаблівасці НЭПу, індустрыялізацыя, калектывізацыя).

Уздзеянне савецкага фактару на фармаванне беларускай нацыі. Станаўленне беларускай савецкай культуры. Палітыка беларусізацыі. Дасягненні і супярэчнасці развіцця культуры і навукі ў 30-я гг. XX ст. Стаўленне савецкай улады да царквы.

Тэма 6. Беларусь у гады Другой Сусветнай і Вялікай Айчыннай вайны

Прыход фашыстаў да ўлады ў Італіі і нацыстаў да ўлады ў Германіі. Абвастрэнне супярэчнасцяў паміж еўрапейскімі дзяржавамі ў 30-я гг. XX ст. Правал палітыкі калектывізнай бяспекі. Пачатак Другой Сусветнай вайны. Далучэнне Заходняй Беларусі да СССР, аб'яднанне беларускага народа ў складзе БССР.

Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі. Устанаўленне акупацыйнага рэжыму і яго мэты. Рабаванне гітлераўцамі гаспадарчых і культурных каштоўнасцяў Беларусь. Генацыд на тэрыторыі Беларусі. Калабаранцкія арганізацыі і іх дзейнасць.

Вызначальныя перамогі Чырвонай Арміі (бітвы пад Масквой, Сталінградам, Курскам), іх уплыў на ўздым партызанскага руху і падпольнай барацьбы. Баявая дзейнасць партызан і падпольшчыкаў. Пачатак вызвалення Беларусі. Аперацыя "Баграціён". Завяршальныя пераможныя аперацыі Чырвонай Арміі.

Вынікі вайны для беларускага народа і яго ўнёсак у Перамогу над нацызмам і фашызмам. Ураджэнцы Беларусі на франтах вайны і ў еўрапейскім руху Супраціўлення. Захаванне памяці аб вайне.

Тэма 7. БССР: дасягненні і праблемы стваральнай працы народа ў пасляваенны перыяд (1945- 1991 гг.)

Геапалітычныя змены на міжнароднай арэне пасля Другой Сусветнай вайны. Пачатак "халоднай вайны". Змагненне дзвюх сацыяльна-палітычных сістэмаў. Барацьба за мір і раззбраенне. Крызіс сусветнай сацыялістычнай сістэмы і яе распад. Заканчэнне "халоднай вайны".

Аднаўленне прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў першае пасляваеннае пяцігоддзе. Калектывізацыя ў Заходняй Беларусі. Эканамічнае развіццё БССР ва ўмовах пачатку навукова-тэхнічнай рэвалюцыі. Эканамічная рэформа 1965 г. і яе вынікі. Спецыялізацыя прамысловасці і сельскай гаспадаркі БССР ва умовах адзінага народнагаспадарчага комплексу СССР. Зніжэнне тэмпаў вытворчасці і нарастанне крызісных з'яваў у эканаміцы. Палітыка перабудовы, курс на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця. Чарнобыльская аварыя і яе наступствы. Паглыбленне эканамічнага крызісу ў СССР і БССР у канцы 80-х гг. XX ст.

Грамадска-палітычнае жыццё ў СССР і БССР у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе. Барацьба з антысавецкімі групоўкамі. Ідэалагічныя кампаніі і неабгрунтаваныя рэпрэсіі па палітычных матывах другой паловы 1940-х - пачатку 1950-х гг. Асуджэнне культы асобы І.В. Сталіна. Спробы дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця ў другой палове 1950-х - 1964 гг. Наростанне кансерватызму ў грамадска-палітычным жыцці ў 1970-я - першай палове 1980-х гг. Першыя крокі па рэфармаванню палітычнай сістэмы ў гады перабудовы. Змяненні ў Канстытуцыях СССР і БССР. Крызіс савецкага федэралізму. "Парад суверэнітэтаў", барацьба за суверэнітэт Беларусі.

Адукацыя, навука і культура БССР у пасляваенны перыяд: дасягненні і праблемы. Дзяржаўная рэлігійная палітыка і становішча канфесіяў.

Тэма 8. Рэспубліка Беларусь ў канцы XX - пачатку XXI ст.

Жнівеньскія падзеі 1991 г. у СССР і БССР. Абвяшчэнне Рэспублікі Беларусь. Пачатак фармавання органаў улады і кіравання рэспублікі на прынцыпах суверэнітэту. Распад СССР і ўтварэнне СНД. Заканадаўча-прававое афармленне дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь.

Прыняцце Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 1994 г. Выбары прэзідэнта і фармаванне новай сістэмы ўлады. Рэспубліканскія рэферэндумы 1995 і 1996 гг., іх вынікі. Дапаўненні і змяненні ў Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь. Эвалюцыя "вертыкалі" улады і кіравання.

Крызісны стан прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў пачатку 90-х гг. XX ст. Стварэнне перадумоваў пераходу да рынкавай эканомікі, напрацоўка прававой базы, вызначэнне метадаў і накірункаў рэфармавання эканомікі. Распрацоўка і рэалізацыя беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага інавацыйнага развіцця краіны. Дасягненні і праблемы беларускай эканомікі.

Сусветны эканамічны і фінансавы крызіс і яго наступствы для краінаў Усходняй Еўропы. Сучасны стан прамысловасці, сельскай гаспадаркі і сацыяльнай сферы Беларусі.

Геапалітычнае становішча Рэспублікі Беларусь ва ўмовах сусветных глабалізацыйных працэсах. Міжнароднае прызнанне Рэспублікі Беларусь і змены ў знешнепалітычным механізме краіны. Выпрацоўка стратэгіі і прынцыпаў знешняй палітыкі, яе шматвектарнасць. Беларуска-расійскія адносіны, стварэнне Саюза Беларусі і Расіі. Беларусь і СНД, фармаванне мытнага саюзу і адзінай эканамічнай прасторы. Беларусь і сучасныя геапалітычныя праекты ва Ўсходняй Еўропе (ЕўраАзЭС, АДКБ, “Усходняе партнёрства”)

Адукацыя, навука і культура Рэспублікі Беларусь. Фармаванне нацыянальнай сістэмы адукацыі. Складанасці навуковай працы, страты і здабыткі беларускай навукі. Стан гісторыка-культурнай спадчыны. Асноўныя накірункі развіцця літаратуры і мастацтва. Узаемаадносіны дзяржавы і царквы, адраджэнне рэлігійна-канфесійнага жыцця.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ ДЛЯ ВОЧНАГА АДДЗЯЛЕННЯ

Нумар раздзелу, тэмы	Назвы раздзелаў, тэмаў	Колькасць гадзінаў					Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарскія заняткі	Лабараторныя заняткі	Кіруемая самастойная праца	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі	18		16			
1	Раздзел I. Фармаванне беларускага этнасу і дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях	12		6			
1.1	<i>Тэма 1. Уводзіны ў дысцыпліну “Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі”.</i> 1. Гісторыя як навука. 2. Гістарычныя крыніцы, гістарыяграфія.	2		2			Апытанне, дыскусія

	<p>3. Метадалогія гісторыі.</p> <p>4. Фармацыйны і цывілізацыйны падыходы да вывучэння гісторыі.</p>						
1.2	<p>Тэма 2. Гістарычныя этапы фармавання беларускага этнасу (VI ст. - пачатак XX ст.).</p> <p>1. Найстаражытнае насельніцтва на беларускіх землях.</p> <p>2. Славянская каланізацыя і славянізацыя балтаў.</p> <p>3. Этнічныя працэсы на беларускіх землях у перыяды Сярэднявечча і Ранняга Новага часу.</p> <p>4. Канцэпцыі фармавання беларускай народнасці.</p> <p>5. Паходжанне назвы “Белая Русь”.</p>	2		2			
1.3	<p>Тэма 3. Дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях у IX - XVIII стст.</p> <p>1. Хрысціянская цывілізацыя Сярэднявечча.</p> <p>2. Станаўленне ранніх патэстарных утварэнняў на беларускіх землях.</p> <p>2. Стварэнне ВКЛР. Асновы яго палітычнага, эканамічнага і сацыяльнага ладу.</p> <p>3. Асаблівасці развіцця еўрапейскай і сусветнай цывілізацыі ў Новы час.</p> <p>4. Беларускія землі ў часы Рэчы Паспалітай</p>	4		2			Апытанне, дыскусія

	Абодвух Народаў. 5. Крызіс і падзелы Рэчы Паспалітай.						
1.4	<i>Тэма 4. Становішча беларускіх земляў у складзе Расійскай дзяржавы (канец XVIII ст. – кастрычнік 1917 г.).</i> 1. Уключэнне беларускіх земляў у склад Расійскай імперыі. Напрамкі палітыкі самаўладдзя на далучаных землях. 2. Беларускія землі ў часы расійска-французскай вайны 1812 г. 3. Паўстанне 1830-1831 гг і яго наступствы. 4. Мадэрнізацыйныя працэсы на беларускіх землях. Эканамічная, палітычная, этнічная, культурная мадэрнізацыя. 5. Паўстанне 1863-1864 гг. Грамадска палітычнае жыццё на беларускіх землях у II палове XIX ст. 6. Беларускія землі ў часы Першай рускай рэвалюцыі 1905-1907 гг. Сталыпінскія рэформы. 7. Беларускія землі ва ўмовах I Сусветнай вайны. Лютаўская рэвалюцыя. Растаноўка палітычных сілаў ў 1917 г. Кастрычніцкі пераварот.	4		2			Апытанне, дыскусія
2	Раздзел II. Станаўленне беларускай дзяржаўнасці і ўмацаванне яе уверэннітэту ў XX – пачатку XXI стст.	6		10			

2.1	<p><i>Тэма 5. Савецкая грамадска-палітычная сістэма ў Беларусі (кастрычнік 1917 - чэрвень 1941 гг.).</i></p> <p>1. Усталяванне савецкай улады ў Беларусі, першыя пераўтварэнні.</p> <p>2. Выбар шляху для развіцця дзяржаўнасці. БНР як рэалізацыя нацыянальна-дэмакратычнага праекту.</p> <p>3. Утварэнне беларускай дзяржаўнасці на савецкай аснове. Савецка-польская вайна. Стварэнне СССР і месца БССР у яго структуры.</p> <p>4. Савецкая мадэль мадэрнізацыі грамадства. Паўстанне таталітарнай савецкай сістэмы і яе асаблівасці.</p> <p>5. Праблемы культурнага і этнічнага развіцця Беларусі ў рамках савецкай сістэмы.</p>	2		2			Апытанне, дыскусія
2.2	<p><i>Тэма 7. Беларусь у гады Другой Сусветнай і Вялікай Айчыннай вайны.</i></p> <p>1. Міжнародныя адносіны і палітычная сітуацыя ў Еўропе ў міжваенны перыяд.</p> <p>2. Пачатак II Сусветнай вайны. Уступленне ў вайну СССР і далучэнне Заходняй Беларусі да БССР.</p> <p>3. Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі.</p>			2			Апытанне, дыскусія

	<p>4. Акупацыя, калабарацыя, супраціў.</p> <p>5. Пералом у вайне. Вызваленне Беларусі і завяршальны этап вайны.</p> <p>6. Вынікі і значэнне вайны для Беларусі. Роля беларускага народа ў падзеях II Сусветнай вайны. Памяць пра вайну.</p>						
2.3	<p>Тэма 8. БССР: дасягненні і праблемы стваральнай працы народа ў пасляваенны перыяд (1945 – 1991 гг.).</p> <p>1. Геапалітычная сітуацыя “халоднай вайны”.</p> <p>2. Эканамічнае развіццё БССР у 1945-1991 гг. Эканамічныя прычыны крызісу і распаду СССР,</p> <p>3. Эвалюцыя грамадска-палітычнага жыцця ў СССР і БССР у 1945-1991 гг. Працэс здабыцця Беларуссю незалежнасці.</p> <p>4. Адукацыя, культура, навука БССР у пасляваенны перыяд.</p>	2		2			Апытанне, дыскусія
2.4	<p>Тэма 9. Рэспубліка Беларусь у канцы XX – пачатку XXI стст.</p> <p>1. Распад СССР і станаўленне суверэннай Рэспублікі Беларусь.</p> <p>2. Стварэнне і эвалюцыя канстытуцыйнага ладу Беларусі.</p> <p>3. Эканамічнае развіццё Беларусі ў канцы XX – пачатку XXI стст. Беларуская</p>	2		2			Апытанне, дыскусія

	эканамічная мадэль. 4. Геапалітычнае становішча Рэспублікі Беларусь ва ўмовах глабалізацыі. 5. Адукацыя, навука, культура, рэлігія ў незалежнай Рэспубліцы Беларусь.						
--	--	--	--	--	--	--	--

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ ДЛЯ ЗАВОЧНАГА АДДЗЯЛЕННЯ

Нумар раздзелу, тэмы	Назвы раздзелаў, тэмаў	Колькасць гадзінаў					Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарыя заняткі	Лабараторныя заняткі	Кіруемая самастойная праца	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі	4		4			
1	Раздзел I. Фармаванне беларускага этнасу і дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях	2		2			
1.1	<i>Тэма 1. Уводзіны ў дысцыпліну “Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі”.</i> 1. Гісторыя як навука. 2. Гістарычныя крыніцы, гістарыяграфія. 3. Метадалогія гісторыі. 4. Фармацыйны і цывілізацыйны падыходы да вывучэння гісторыі.	0,5					
1.2	<i>Тэма 2. Гістарычныя этапы фармавання беларускага этнасу (VI ст. - пачатак XX</i>			1			Апытанне, дыскусія

	<p><i>ст.).</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Найстаражытнае насельніцтва на беларускіх землях. 2. Славянская каланізацыя і славянізацыя балтаў. 3. Этнічныя працэсы на беларускіх землях у перыяды Сярэднявечча і Ранняга Новага часу. 4. Канцэпцыі фармавання беларускай народнасці. 5. Паходжанне назвы “Белая Русь”. 						
1.3	<p><i>Тэма 3. Дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях у IX - XVIII стст.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хрысціянская цывілізацыя Сярэднявечча. 2. Станаўленне ранніх патэстарных утварэнняў на беларускіх землях. 2. Стварэнне ВКЛР. Асновы яго палітычнага, эканамічнага і сацыяльнага ладу. 3. Асаблівасці развіцця еўрапейскай і сусветнай цывілізацыі ў Новы час. 4. Беларускія землі ў часы Рэчы Паспалітай Абодвух народаў. 5. Крызіс і падзелы Рэчы Паспалітай. 	1					
1.4	<p><i>Тэма 4. Становішча беларускіх земляў у складзе Расійскай дзяржавы (канец XVIII ст. – кастрычнік 1917 г.).</i></p>	0,5		1			Апытанне, дыскусія

	<p>1. Уключэнне беларускіх земляў у склад Расійскай імперыі. Напрамкі палітыкі самаўладдзя на далучаных землях.</p> <p>2. Беларускія землі ў часы расійска-французскай вайны 1812 г.</p> <p>3. Паўстанне 1830-1831 гг і яго наступствы.</p> <p>4. Мадэрнізацыйныя працэсы на беларускіх землях. Эканамічная, палітычная, этнічная, культурная мадэрнізацыя.</p> <p>5. Паўстанне 1963-1864 гг. Грамадска палітычнае жыццё на беларускіх землях у II палове XIX ст.</p> <p>6. Беларускія землі ў часы Першай рускай рэвалюцыі 1905-1907 гг. Сталыпінскія рэформы.</p> <p>7. Беларускія землі ва ўмовах I Сусветнай вайны. Лютаўская рэвалюцыя. Растаноўка палітычных сілаў ў 1917 г. Кастрычніцкі пераварот.</p>						
2	Раздзел II. Станаўленне беларускай дзяржаўнасці і ўмацаванне яе суверэнітэту ў XX – пачатку XXI стст.	2		2			
2.1	<i>Тэма 5. Савецкая грамадска-палітычная сістэма ў Беларусі (кастрычнік 1917 – чэрвень 1941 гг.).</i> 1. Усталяванне савецкай улады ў Беларусі, першыя пераўтварэнні.	0,5					

	<p>2. Выбар шляху для развіцця дзяржаўнасці. БНР як рэалізацыя нацыянальна-дэмакратычнага праекту.</p> <p>3. Утварэнне беларускай дзяржаўнасці на савецкай аснове. Савецка-польская вайна. Стварэнне СССР і месца БССР у яго структуры.</p> <p>4. Савецкая мадэль мадэрнізацыі грамадства. Паўстанне таталітарнай савецкай сістэмы і яе асаблівасці.</p> <p>5. Праблемы культурнага і этнічнага развіцця Беларусі ў рамках савецкай сістэмы.</p>						
2.2	<p><i>Тэма 7. Беларусь у гады Другой Сусветнай і Вялікай Айчыннай вайны.</i></p> <p>1. Міжнародныя адносіны і палітычная сітуацыя ў Еўропе ў міжваенны перыяд.</p> <p>2. Пачатак II Сусветнай вайны. Уступленне ў вайну СССР і далучэнне Заходняй Беларусі да БССР.</p> <p>3. Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі.</p> <p>4. Акупацыя, калабарацыя, супраціў.</p> <p>5. Пералом у вайне. Вызваленне Беларусі і завяршальны этап вайны.</p> <p>6. Вынікі і значэнне вайны для Беларусі. Роля беларускага народа ў падзеях II</p>			1			Апытанне, дыскусія

	Сусветнай вайны. Памяць пра вайну.						
2.3	<p>Тэма 8. БССР: дасягненні і праблемы стваральнай працы народа ў пасляваенны перыяд (1945 – 1991 гг.).</p> <p>1. Геапалітычная сітуацыя “халоднай вайны”.</p> <p>2. Эканамічнае развіццё БССР у 1945-1991 гг. Эканамічныя прычыны крызісу і распаду СССР,</p> <p>3. Эвалюцыя грамадска-палітычнага жыцця ў СССР і БССР у 1945-1991 гг. Працэс здабыцця Беларуссю незалежнасці.</p> <p>4. Адукацыя, культура, навука БССР у пасляваенны перыяд.</p>	0,5		0,5			Апытанне, дыскусія
2.4	<p>Тэма 9. Рэспубліка Беларусь у канцы XX – пачатку XXI стст.</p> <p>1. Распад СССР і станаўленне суверэннай Рэспублікі Беларусь.</p> <p>2. Стварэнне і эвалюцыя канстытуцыйнага ладу Беларусі.</p> <p>3. Эканамічнае развіццё Беларусі ў канцы XX – пачатку XXI стст. Беларуская эканамічная мадэль.</p> <p>4. Геапалітычнае становішча Рэспублікі Беларусь ва ўмовах глабалізацыі.</p> <p>5. Адукацыя, навука, культура, рэлігія ў незалежнай Рэспубліцы Беларусь.</p>	1		0,5			Апытанне, дыскусія

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

СПІС ЛІТАРАТУРЫ

Асноўная літаратура:

1. Бригадин П.И. История Беларуси в контексте европейской истории: курс лекций / П.И. Бригадин. – Минск, 2007.
2. Великая Отечественная война советского народа (в контексте Второй Мировой войны): учеб.пособие/ Под ред. А.А.Ковалени, Н.С. Сташкевича. – Минск, 2004.
3. Гісторыя Беларусі: у 2 ч./ Пад рэд. Я.К.Новіка, Г.С.Марцуля. – Мінск, 2007.
4. Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі: дапаможнік / пад рэд. Л.В. Лойкі. – Мінск, 2005.
5. Гісторыя Беларусі і сусветная цывілізацыя: дапам. для студэнтаў прыродазн. фак. / А. Г. Каханоўскі [і інш.]. - Мінск, 2008.
6. Гісторыя Беларусі ў кантэксце сусветных цывілізацый / пад рэд. В. . Галубовіча, Ю.М.Бохана. – Мінск, 2007.
7. Гісторыя Беларусі у кантэксце сусветных цывілізацый: вучэб. дапаможн.: у 2 ч. / Пад рэд. А.А.Кавалені , В.Ф.Касовіча. – Мінск, 2005.
8. Гісторыя Беларусі: у 2 ч.: курс лекцый. / Пад рэд. Я. К. Новіка, Г. С. Марцуля. - Мінск, 2000; 2002.
9. Дзмітрачкоў, П. Ф. Беларусь у складзе Вялікага княства Літоўскага (другая палова XIII - першая палова XVII ст.). - Магілёў, 2003.
- 10.История Беларуси: полный курс / Ю.Л. Казаков, П.О. Лойко, С.Н. Ходин и др. – Минск, 2010.
- 11.История Беларуси: учеб.-информац. пособие / под ред. А.Г.Кохановского, О.А.Яновского. – Минск, 2001.
- 12.История Беларуси: учеб.пообие: в 2 ч. / под ред. Я.И.Трещенка. – Могилев, 2005.
- 13.Ковкель И.И. История Беларуси с древнейших времен до нашего времени / И.И.Ковкель, Э.С.Ярмусик. – Минск, 2006.
- 14.Котов, А.И. История Беларуси и мире цивилизации / А.И.Котов. – Минск, 2006.
- 15.Методологические проблемы истории : учеб. Пособие / под общ. Ред. В.Н.Сидорцова. – Минск, 2006.
- 16.Проблемы формирования белорусской государственности в XX -начале XXI века: Избранные труды Н.С. Сташкевича / под науч. ред. А.Н. Данилова, В.С. Кошелева. - Минск, 2012.
- 17.Саракавік, Г.А. Гісторыя Беларусі ў кантэксце сусветнай гісторыі / Г.А.Саракавік. – Мінск, 2006.
- 18.Чигринов П.Г. Очерки истории Беларуси: учеб.пособие / П.Г.Чигринов. – Минск, 2007.

19. Шымуковіч, С.Ф. Гісторыя Беларусі: курс лекцый. У 2 частках / С.Ф. Шымуковіч. – 2-е выданне. – Мінск, 2005.

Дадатковая літаратура:

20. Белоруссия в эпоху феодализма: сб. документов и материалов: в 4 т. — Минск, 1959–1979.
21. Белоруссия в эпоху капитализма: сб. документов и материалов: в 4 т. - Минск, 1983; 1990.
22. Беларускія летапісы і хронікі. – Мінск, 1997.
23. Беларуская міфалогія: Энцыклапед. слоўн. / С. Санько [і інш.]; склад. І. Клімковіч. – 2-ое выд., дап. – Мінск, 2006.
24. Вішнеўскі, А.Ф. Гісторыя дзяржавы і права Беларусі ў дакументах і матэрыялах / А. Ф. Вішнеўскі, Я. А. Юхо. – Мінск, 2003.
25. Вялікае княства Літоўскае. Энцыклапедыя: у 3 т. – Мінск, 2005; 2006.
26. Гістарычны шлях беларускай нацыі і дзяржавы. – Мінск, 2001.
27. Гісторыя Беларусі: у 6 т. – Мінск, 2000–2006. – Т. 1: Старажытная Беларусь: ад перша-пачатковага засялення да сярэдзіны XIII ст.; Т. 3: Беларусь у часы Рэчы Паспалітай (XVII–XVIII стст.); Т. 4: Беларусь у складзе Расійскай імперыі (канец XVIII – пачатак XX ст.); Т. 5: Беларусь у 1917–1945 гг. / рэдкал.: М. Касцюк (гал. рэд.) [і інш.].
28. Дзімітрачоў, П. Ф. Беларусь у складзе Вялікага княства Літоўскага (другая палова XIII – першая палова XVII ст.). – Магілёў, 2003
29. Довнар-Запольский, М.В. История Белоруссии. – Минск, 2003.
30. Хрестоматия по истории Белоруссии. С древнейших времен до 1917 г. – Минск, 1977.
31. Ігнатоўскі, У.М. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі. – Мінск, 1991.
32. Иллюстрированная хронология истории Беларуси. – Минск, 1998.
33. История Европы / Под науч. редакц. В.С. Кошелева. – Минск; М., 1996.
34. Канфесіі на Беларусі (канец ХУІІІ – ХХ ст.). – Мінск, 1998.
35. Камінський Суліма, А. Історія Речі Посполитої як історія багатьох народів, 1505 – 1795. Громадяни, їхня держава, суспільство, культура / А. Суліма Камінський. – Київ, 2011.
36. Круталевич, В. А. История Беларуси: становление национальной державности (1917–1922 гг.). – Минск, 2003.
37. Ластоўскі, В. Ю. Кароткая гісторыя Беларусі. – Мінск, 1992.
38. Летапісы і хронікі Беларусі. Сярэднявечча і раньнемадэрны час. Тэматычны дадатак да нумару “АРСНЕ” №9 за 2009 (“Беларусь і Літва: 1000 год разам”) / Уклад. В. Варонін. – АРСНЕ-Пачатак, 2010.
39. Лукашенко, А.Г. Исторический выбор Беларуси: лекция Президента Республики Беларусь в Белорусском государственном университете, Минск, 14 марта 2003 г. - Минск, 2003.
40. Лукашэнка, А.Р. Выступленне на цырымоніі адкрыцця плошчы Дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь / А.Р. Лукашэнка // Афіцыйны інтэрнет-партал Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь [Электронны рэсурс].

- Рэжым доступу: <http://president.gov.by/by/press145705.html#doc>. –
Дата доступу: 27.07.2013.
- 41.Марцуль, Г. С. Гісторыя Беларусі: насельніцтва, фарміраванне і вызначэнне этнічных і дзяржаўна-адміністрацыйных межаў, беларускае замежжа / Г. С. Марцуль, М. С. Сташкевіч. – Мінск, 1997.
  - 42.Основы идеологии белорусского государства: учеб. Пособие / под общ. ред. Г. А. Василевича, Я. С. Яскевич. – Минск, 2004.
  - 43.Очерки истории науки и культуры Беларуси. IX—XX вв. – Минск. 1996.
  - 44.Падокшын, С. А. Беларуская думка ў кантэксце гісторыі і культуры. – Мінск, 2003.
  - 45.Пилипенко, М. Ф. Возникновение Белоруссии: новая концепция. – Минск, 1991.
  - 46.Пичета, В. И. История белорусского народа. – Минск, 2003.
  - 47.Рэлігія і царква на Беларусі: энцыклапед. даведнік. – Мінск, 2001.
  - 48.Снайдэр, Т. Рэканструкцыя нацый: Польшча, Украіна, Літва і Беларусь, 1569 – 1999 / Т. Снайдэр. – Мінск, 2010.
  - 49.Статут Вялікага княства Літоўскага 1588 г: Тэкст. Даведнік. Каментарыі. – Мінск, 1989.
  - 50.Статут Вялікага княства Літоўскага 1566 г. / Т.І. Доўнар, У.М. Сатолін, Я.А. Юхо; Рэдкалегія Т.І. Доўнар і інш. – Мінск, 2003.
  - 51.Францыск Скарына і яго час. Энцыклапедычны даведнік. – Мінск, 1988.
  - 52.Ходзін, С. М. Гісторыя культуры Беларусі ў 1920–1930-я гг. – Мінск, 2001.
  - 53.Чарняўскі, М. М. Ілюстраваная гісторыя старадаўняй Беларусі: першабытны перыяд. – Мінск, 2003.
  - 54.Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. — Мінск, 1993 – 2003.
  - 55.Этнаграфія Беларусі. Энцыклапедыя. – Мінск, 1989.
  - 56.Юхо, Я. А. Гісторыя дзяржавы і права Беларусі: у 2 ч. - Мінск, 2000;2003.

АСНОЎНЫЯ СРОДКІ ДЫЯГНОСТЫКІ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Для дыягностыкі якасці засвоеных студэнтамі ведаў і набытых імі кампетэнцыяў ужываюцца наступныя асноўныя сродкі:

- ✓ пісьмовыя кантрольныя працы. Для выканання заданняў студэнтам прапануюцца адаптаваныя фрагменты тэкстаў арыгінальных гістарычных крыніцаў;
- ✓ творчыя пісьмовыя працы (эсэ);
- ✓ вусны залік.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ НАВУЧАЛЬНОЇ ПРАГРАМЫ УВА

Назва дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце навучальнай праграмы ўстанавы вышэйшай адукацыі па дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, што распрацавала навучальную праграму (з пазначэннем даты і нумару пратаколу)
Паліталогія (інтэграваны модуль)	Кафедра філасофіі, сацыялогіі і эканомікі	Няма	Пагадзіцца з прапановамі Пратакол № _____

Узгоднена
Загадчык кафедры філасофіі
сацыялогіі і эканомікі

Н.Д. Лепская

Пытанні да заліку па вучэбнай дысцыпліне “Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі”

1. Гістарычная перыядызацыя.
2. Фармацыйны і цывілізацыйны падыходы да вывучэння гісторыі.
3. Старажытнае насельніцтва на тэрыторыі Беларусі. Матэрыяльная і духоўная культура першабытнага грамадства. Прысвойваючая і вытворчая гаспадарка.
4. Рассяленне славян на тэрыторыі Беларусі. Змены ў гаспадарцы. Грамадскі лад і вераванні славян.
5. Славянізацыя балтаў. Саюзы плямёнаў крывічоў, радзімічаў і дрыгавічоў.
6. Фармаванне старажытнарускай дзяржаўнасці. Кіеўская Русь.
7. Полацкае і Тураўскае княствы, іх узаемаадносіны з Кіевам і Ноўгарадам.
8. Прычыны ўдзельнай раздробленасці Кіеўскай Русі.
9. Сацыяльна-эканамічнае развіццё заходніх земляў Кіеўскай Русі. Формы эксплуатацыі сялян. Развіццё гарадоў, рамяства і гандлю.
10. Барацьба з крыжакамі і мангола-татрскай агрэсіяй.
11. Прычыны ўзнікнення і працэс фармавання ВКЛ. Асаблівасці становішча беларускіх зямель-княстваў у палітычнай сістэме ВКЛ.
12. Палітычны лад і сістэма кіравання ў ВКЛ. Сацыяльна-палітычнае развіццё ВКЛ у канцы XIV – першай палове XVI ст. Крэўская ўнія.
13. Барацьба з Тэўтонскім ордэнам і суперніцтва з Маскоўскай дзяржавай. Грунвальдская бітва.
14. Сацыяльна-эканамічнае развіццё беларускіх земляў. Станаўленне феадальнага землеўладання. Гарадское самакіраванне, рамяство і гандль.
15. Фармаванне этнічнай тэрыторыі беларусаў у XIII–XV стст. Эканамічныя і палітычныя фактары кансалідацыі беларускага этнаса (народнаці).
16. Асноўныя канцэпцыі паходжання беларускай народнасці і назвы «Белая Русь».
17. Прыняцце хрысціянства і распаўсюджанне пісьменства на Русі.
18. Культура Беларусі XIV–XVI стст.: мова, кнігадрукаванне, статуты ВКЛ, архітэктура, адукацыя. Фармаванне талерантнасці ў практыцы рэлігійнага жыцця.
19. Утварэнне Рэчы Паспалітай і становішча ВКЛ у яе складзе.
20. Дзяржаўны лад Рэчы Паспалітай.
21. Фармаванне саслоўяў у Рэчы Паспалітай. Юрыдычнае і эканамічнае запыгоньванне сялян. Аграрная рэформа 1557 г.
22. Сацыяльна-палітычнае развіццё гарадоў. Магдэбургскае права. Рамяство і развіццё гандлёвых сувязяў.
23. Характар і галоўныя напрамкі палітыкі царызма ў Беларусі. Сутнасць палітыкі русіфікацыі.
24. Нацыянальна-вызваленчыя паўстанні (1830–1831 гг., 1863 г.) і іх уплыў на палітыку царызма.
25. Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі пасля ўключэння ў склад

- Расійскай імперыі: крызіс феадальна-прыгонніцкай сістэмы, парасткі буржуазнага ладу. Адмена прыгоннага права.
26. Буржуазныя рэформы 60–70-х гг. XIX ст.: асаблівасці іх правядзення ў Беларусі.
  27. Народніцтва і сацыял-дэмакратыя ў Беларусі. Афармленне агульнарасійскіх палітычных партый.
  28. Рэвалюцыя 1905–1907 гг. Пачатак парламентарызма.
  29. Лютаўская рэвалюцыя 1917 г. Яе асаблівасці ў Беларусі.
  30. Беларускі нацыянальны рух і яго роля ў рэвалюцыях пачатку XX ст.
  31. Асаблівасці складвання канфесійных адносінаў на Беларусі ў XVI–XVII стст. Брэсцкая царкоўна-рэлігійная ўнія. Фармаванне і дзейнасць уніяцкай царквы на Беларусі.
  32. Культура Беларусі XVI–XIX стст., паланізатарскія тэндэнцыі ў яе развіцці. Адукацыя, тэатр, выяўленчае мастацтва, архітэктура, мастацкая літаратура.
  33. Першыя праявы беларускай нацыянальнай ідэі ў літаратуры, гісторыі, этнаграфіі. Зараджэнне і развіццё беларусазнаўства.
  34. Эканамічныя і палітычныя фактары фармавання беларускай нацыі. Асноўныя тэндэнцыі і асаблівасці развіцця беларускай нацыі.
  35. Войны XVI–XVII стст., якія праходзілі на тэрыторыі Беларусі і іх наступствы.
  36. Уключэнне беларускіх земляў у склад Расійскай імперыі ў выніку падзелаў Рэчы Паспалітай.
  37. Беларускія землі ў вайне 1812 года.
  38. Геапалітычнае становішча і сацыяльна-эканамічная сітуацыя ў Беларусі ва ўмовах Першай сусветнай вайны.
  39. Перамога Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Петраградзе. Усталяванне савецкай улады на Беларусі.
  40. Абвяшчэнне Беларускай Народнай Рэспублікі.
  41. Стварэнне беларускай савецкай дзяржаўнасці.
  42. Новая эканамічная палітыка ў Беларусі: яе сутнасць, супярэчнасці, ажыццяўлення.
  43. Афармленне савецкай палітычнай сістэмы на Беларусі. Палітычныя рэпрэсіі 30-х гг. XX ст.
  44. Ажыццяўленне індустрыялізацыі і калектывізацыі ў Беларусі. Цяжкасці, праблемы, памылкі.
  45. Грамадска-палітычнае, эканамічнае, нацыянальна-культурнае становішча Заходняй Беларусі ў складзе Польшчы.
  46. Мюнхенская змова і правал палітыкі калектывізацыі ў бяспекі. Савецка-германская дамова аб ненападзе і пачатак Другой сусветнай вайны.
  47. Вызваленне Чырвонай Арміяй Заходняй Беларусі. Аб'яднанне беларускага народа ў складзе БССР.
  48. Пачатк Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі.
  49. Захоп Беларусі гітлераўскімі войскамі і усталяванне нацысцкага акупацыйнага рэжыма.

50. Разгортванне барацьбы супраць акупантаў: падпольная барацьба, партызанскія атрады і зоны, «рэйкавая вайна».
51. Сталінградская і Курская бітвы як пераломны момант у ходзе Вялікай Айчыннай вайны.
52. Аперацыя «Баграціён» і вызваленне Беларусі ад нямецкіх акупантаў.
53. Вынікі вайны для беларускага народа і яго ўнёсак у перамогу над нацызмам.
54. Змены ў грамадскім жыцці рэспублікі ў другой палове 50-х – пачатку 60-х гг.: працэсы дэмакратызацыі, іх непаслядоўнасць і супярэчлівасць.
55. Грамадска-палітычнае жыццё БССР 70-х – першай паловы 80-х гг.
56. Спробы мадэрнізацыі савецкай грамадска-палітычнай сістэмы ў час перабудовы.
57. Нарастанне крызіса савецкай сістэмы. Распад СССР. Стварэнне Садружнасці Незалежных Дзяржаў.
58. Заканадаўча-прававое афармленне дзяржаўнага суверэнітэта Беларусі.
59. Увядзенне прэзідэнцкай формы кіравання. Вынікі рэспубліканскіх рэферэндумаў.
60. Міжнароднае прызнанне суверэннай Рэспублікі Беларусь. Працэс стварэння Саюза Беларусі і Расіі.
61. Духоўнае і культурнае жыццё беларускага народа на мяжы XX–XXI стст. Нацыянальна-культурнае адраджэнне.
62. Распрацоўка нацыянальнай стратэгіі ўстойлівага развіцця і рэалізацыя беларускай мадэлі сацыяльна-арыентаванай эканомікі.
63. Вынікі станаўлення і развіцця беларускай нацыі ў працэсе ўзаемадзеяння разнастайных этнакультурных саюзаў.
64. Перспектывы развіцця суверэннай Рэспублікі Беларусь у XXI ст.